

Jornada «llengua i mitjans de comunicació». – El passat 11 de febrer de 2009 va tenir lloc

view metadata, citation and similar papers at core.ac.uk

brought to you by CC BY

provided by Revistes Catalanes amb Accés Obert

projecte de recerca «Nous discursos audiovisuals per a noves exigències socials».

Aquest projecte, constituït per un grup de deu professors i professores del Departament de Filologia Catalana i de Traducció i Interpretació de l'esmentada Universitat, ha centrat el seu interès en la llengua de la televisió en tres vessants diferents: el primer, de tipus més descriptiu, ha

Estudis Romànics [Institut d'Estudis Catalans], Vol. 32 (2010), p. 559-617

estat l'estudi del col·loquial mediatitzat, terme amb què s'ha designat la modalitat d'aquell registre utilitzada als mitjans de comunicació, sobretot a la televisió, ja sigui en un mode realment espontani, com en els magazins o en les retransmissions esportives, ja sigui simulant espontaneïtat, a partir d'una oralitat preparada prèviament, com en les sèries de ficció o en la publicitat; els altres dos, amb un objectiu d'aplicació, han tingut com a finalitat, d'una banda, fer una sèrie de propostes per a l'audiodescripció per a persones invidents i, d'una altra, confeccionar una guia fonètica per a la xarxa de televisions locals.

La Jornada es va iniciar amb la conferència d'Isidor Marí sobre «Estandard, registres i dialectes», en què el lingüista va explicitar les diferències entre el procés d'estandardització als anys 80 i actualment. Per ell, ara estem immersos en una transformació social important i patim un canvi notable de l'experiència lingüística. D'una banda, s'ha perdut el domini formal de la llengua com a element discriminador, es té un repertori cada vegada més juxtaposat amb d'altres estàndards, es demostra una escassa consciència de la competència personal, es rep un aprenentatge més centrat en el codi normatiu que en l'exercici pràctic i creatiu, i es té poc clara la variació lingüística i els criteris d'adequació. Però, d'altra banda, es gaudeix de més models referencials, i la llengua catalana és present en més àmbits i en més llenguatges especialitzats. Per tirar endavant a partir d'aquesta situació, Marí va defensar que s'havien de planificar uns objectius comuns i s'havia de dur a terme una feina concertada en les polítiques lingüístiques i educatives dels territoris de parla catalana, entre d'altres coses, amb un seguiment de la qualitat lingüística dels usos públics, la creació d'espais mediàtics lúdics i participatius d'èxit, i la definició d'un «estandard global», internacional, imprescindible en usos supraterritorials no personalitzats, cosa que passa indiscutiblement per la no fragmentació regional del català.

Posteriorment es va donar pas a l'exposició dels representants de cada una de les tres àrees de recerca. Pel que fa a la primera, hi va haver dues intervencions, representatives dels treballs d'anàlisi del col·loquial preparat prèviament per a la ficció i del col·loquial espontani. Mila Segarra va abordar el bilingüisme passiu, l'alternança de llengües i el canvi de codi en les sèries de ficció, en les comèdies de situació, en els programes d'humor i en alguns magazins. Sobre el bilingüisme passiu va remarcar el fet que TV3 vol crear un model de comportament a través de les actituds lingüístiques dels personatges d'aquestes sèries, i va destacar l'alternança de llengües i el canvi de codi com a recursos de comicitat i, en moltes ocasions, de ridiculització del que passa sovint a la realitat. Neus Faura, per la seva banda, va analitzar el col·loquial de les retransmissions esportives, principalment el de narradors i comentaristes de les curses televisades de Fórmula 1, fenomen mediàtic relacionat amb els esports que fa relativament poc temps que ha irromput amb força en aquell mitjà. En relació amb aquesta àrea de recerca, cal afegir que és imminent l'aparició del llibre que, coordinat per Margarida Bassols i Mila Segarra, recollirà aquestes intervencions i altres aspectes analitzats, com el col·loquial dels magazins, el de la publicitat i el dels debats, el paper dels geolèctes, dels cronolèctes i dels sociolèctes en aquest registre i els problemes de traducció que generen sovint les diferències culturals en els doblatges.

Quant a la segona àrea de recerca, Margarida Bassols i Laura Santamaria van presentar les propostes per a l'audiodescripció en català adreçada a persones amb dificultats visuals, procediment que van definir com «fotografia verbal del que es percep visualment» i que es va mostrar aplicable no solament a la televisió, sinó també a molts altres camps, com tota mena d'espectacles en directe, visites amb audioguies o classes universitàries. La presència de professionals que ja treballen en aquest àmbit i les experiències que van aportar a aquesta sessió van fer augmentar encara més l'interès d'aquesta ponència.

Pel que fa a la tercera àrea de recerca, David Paloma, Anna M. Torrent, Albert Rico i M. Antònia Puigròs van presentar una guia fonètica per a les televisions locals del Principat de Catalunya, País Valencià, Illes Balears i L'Alguer. Segons els autors, moltes d'aquestes emissores veuen

diluïda la seva característica més genuïna, que és la de ser mitjans de proximitat, en molt bona part per la mobilitat dels locutors, per la inhibició en l'ús de trets locals i per l'atracció del registre periodístic de TV3, per la qual cosa van elaborar, a partir de la *Proposta per a un estàndard oral* de l'IEC, una distribució dialectal en dotze zones, amb la finalitat de facilitar a aquestes televisions un model pròxim, però no excessivament localista, amb el qual els seus televidents es puguin sentir lingüísticament identificats.

L'acte es va cloure amb un petit homenatge a Anna M. Torrent, que ha estat fins ara la investigadora principal i coordinadora d'aquest i d'altres projectes de recerca relacionats amb la llengua dels mitjans de comunicació a terme des de la Unitat de Filologia Catalana de la Facultat de Ciències de la Comunicació, de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Neus FAURA
Universitat Autònoma de Barcelona